

Pensionsorättvisa

Hallå där Farisa Al-Abani, 28, du har startat en en förening för rättvisare pensioner. Hur kom du på den idén?

Text: Hans P.A. Karlsson | Bild: Anna Fredriksson | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 2 2017

– Jag är med i ett det feministiska nätverket StreetGäris där vi samtalade om våra föräldrars pensioner. Det var många som sa att deras föräldrar var utlandsfödda och inte hade bott här så länge. Så vi var tre stycken som startade en grupp där vi pratade om hur vi kan informera utlandsfödda om deras pension, hur stor den kommer att bli och vad folk kan göra. Efter ett tag kom vi på att det inte handlar om att informera folk på olika språk om hur deras pensioner blir. Vi behöver informera politiker om hur läget ser ut och att vi behöver få till ett annat system. Istället för att fokusera på individer handlar det om att man inte har fått rätt förutsättningar från början.

Och orättvisan består i att...?

– Först tänkte vi kalla det "pensionsrevolution", men det kanske blir för provocerande för många så vi valde "pensionsrättvisa". Vi vill ha en jämlikhet kring hur pensionen fördelas. Var den landar är beroende av mycket; diskriminering; om någon är utlandsfödd eller har ett speciellt utseende, en funktionsvariation eller är kvinna. Om du inte tillhör normen blir du bestraffad i det här systemet, eller snarare – systemet är inte skapat för de här personerna.

Har du exempel på hur det kan se ut?

– Det som finns mest statistik på är könsrelaterat, att kvinnor tjänar mindre och också får mycket lägre pension. Man säger att män får 49,3 procent högre pension. Utlandsfödda får i snitt 2 000 kronor mindre än svenskfödda och det är bara ett snitt. För vissa är det mindre skillnader, för andra större. En väldigt stor del av dem som får det som kallas

äldreförsörjningsstöd är utlandsfödda och det är biståndsbedömt, vilket vi ser som ett problem. Det råder mycket skam kring det här med att ansöka om försörjningsstöd.

Vad menar ni att samhället bör göra eller förändra?

– Vi har inte svaret på den frågan, men vi vet att så som det ser ut i dag är inte okej. Dagens system är extremt ojämlikt och orättvist. Det är utformat efter en grupp som knappt finns, även en person som på många sätt tillhör normen har svårt att ta sig igenom systemet. Det tillåter inga misstag, du kan inte vara sjuk, du kan inte bo utanför landet under en tid för då kommer det märkas i pensionskuvertet. Det ska inte krävas fyrtio år i Sverige för att ha rätt till full garantipension. Då säger jag inte att det ska vara från det att man kommer till Sverige, men det behövs en annan syn. Alla får inte arbete, alla orkar inte jobba heltid, arbetsgivaren har kanske inte kollektivavtal och tjänstepension. Det kan man inte alltid bestraffa individer för. Systematiska och strukturella problem behöver strukturella lösningar.

Det finns också en rättvisa i att den som har jobbat hela livet får mer än den som inte har jobbat.

– Exakt, vi säger inte att det inte ska finnas skillnader, men vi säger att lägstanivån inte får vara där den är i dag för den är oacceptabel. Om några känner att de lagt tid på att investera sina besparingar och tar den risken är det bra. Men ingen ska behöva bli utlämnad till finansmarknaden för sin pension. Många säger att när systemet infördes trodde man att folk skulle vara mer intresserade av att aktivt placera sina pengar, men det visade sig att så var det inte. Folk har varken koll eller intresse. Då är det värt att ompröva.

Hur försöker ni påverka?

– Vi har börjat med att bilda oss själva eftersom vi som startat det här inte är några pensionsproffs. Vi behöver kanske förstå hur systemet fungerar innan vi kommer med förslag på hur det ska förändras.

Men frågan berör fler än utrikesfödda?

– Ja, absolut. Det började där eftersom vi är tre kvinnor i Sverige med utländsk bakgrund och vi ser våra föräldrars pensionskuvert. För oss handlar det om att informera dem som är med och tar beslut för de verkar inte ha förstått hur det ser ut. En person i Riksdagens pensionsgrupp sa till en grupp av ungdomar när jag var med att hen ville ge ett råd, att "åk inte till Thailand när ni tar studenten för den där Thailandsresan kommer att påverka er pension. Sätt igång och plugga och börja jobba direkt för annars påverkas er pension". Det var ett förnedrande råd att ge till unga personer. För det första har inte alla möjlighet att åka till Thailand och backpacka och problemet ligger inte där. Det visar vilken skev uppfattning som finns.

Hans P.A. Karlsson